

Λένια Τζαλλήλα
Εθνικό και Καποδιστριακό Παν/μιο Αθηνών

Οι θεοί και οι μύθοι στο έργο του Λουκιανού
ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η διατριβή εστιάζει στην παρουσία των θεών και των ηρώων στο έργο του Λουκιανού, καθώς ο συγγραφέας καταπιάνεται συχνά μαζί τους, και μάλιστα όχι μόνον με τους ελληνικούς (βλ. ενδεικτικά τον *Ηρακλή* του, όπου ο ομώνυμος ήρωας συγκρίνεται με τον θεό των Κελτών Όγκμο, ή το έργο του *Περί τῆς Συρίας θεοῦ* για την Ατάργατιν). Το σχετικό μυθολογικό υλικό σε άλλα έργα του αποτελεί το κεντρικό θέμα (π.χ. *Ἐνάλιοι Διάλογοι*, *Θεῶν Διάλογοι*), ενώ σε άλλα υπάρχει σε δεύτερο πλάνο (λ.χ. *Ὀνειρος* ή *Ἀλεκτρυών* 3). Παρόλο που οι μελετητές έχουν επιχειρήσει την αποτύπωση της σχέσης του συγγραφέα με το θείο, έχει δοθεί λιγότερη προσοχή στην αναλυτική έρευνα για το πώς οι θεοί, οι ήρωες και εν γένει οι μύθοι χρησιμοποιούνται από τον Λουκιανό ως λογοτεχνικό υλικό. Δεδομένου ότι το *corpus* του συνομιλεί, πέραν της σύγχρονης του πραγματικότητας, με ό,τι στην εποχή του αποτελούσε λογοτεχνική παράδοση, και μάλιστα με τρόπο δυναμικό, κι οι αναφορές του – άλλοτε ευδιάκριτες κι άλλοτε πιο υπαινικτικές – καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα του γραμματειακού παρελθόντος, είναι απαραίτητη πλέον μία συστηματική καταγραφή των μύθων και του τρόπου παρουσιάσής τους στο έργο του Λουκιανού, καθώς και μία έρευνα για το σε ποιον βαθμό αυτός συνδέεται με την εκμετάλλευση κι επεξεργασία αντίστοιχου υλικού από την προγενέστερη γραμματεία. Η διατριβή θα εξετάσει τις διάφορες εκδοχές των μύθων που εμφανίζονται στον Λουκιανό συγκριτικά προς όσες αντίστοιχες σώζονται στην υπόλοιπη αρχαιοελληνική γραμματεία, με σκοπό να αναδείξει πώς οι αναγνώσεις τους από την πλευρά του συγγραφέα μπορεί να αποκαλύπτουν περαιτέρω στοιχεία για τους πολλαπλούς λογοτεχνικούς δεσμούς συγγένειας του έργου του. Τα μυθολογικά του πρότυπα θα πρέπει να αναζητηθούν προφανώς στο έπος και στην τραγωδία (ο Όμηρος κι ο Ευριπίδης είναι οι δύο ποιητές που συχνότερα παραθέτει ο Λουκιανός), αλλά και στην κωμωδία, κυρίως Παλαιά και Μέση (από την οποία φαίνεται να μην κληρονομεί μόνον όσα ο ίδιος ευθέως ισχυρίζεται, π.χ. στον *Δίς Κατηγορούμενον* 33, αλλά και τις πρώτες ύλες για να πλάσει υποθέσεις και χαρακτήρες, όπως λ.χ. στο *Ζεὺς τραγωδός* 32, όπου ο *ἄγροικος* Ηρακλής θυμίζει αυτόν των *Ὀρνίθων* 1574 κε.). Ταυτόχρονα, όμως, θα διερευνηθούν τα πιθανά σημεία επαφής του έργου του Λουκιανού και με όσα κείμενα της ελληνικής γραμματείας είναι υφασμένα με υλικό τους μύθους

(λυρική ποίηση, ομηρικοί ύμνοι, σατυρικά δράματα) ή με όσα επιχειρούν να δώσουν μία ορθολογική ερμηνεία των μύθων (λ.χ., Παλαίφατος, Ευήμερος).

Lenia Tzallila (leniat@gmail.com)

University of Athens

Gods and myths in Lucian

ABSTRACT

This thesis offers an examination of gods and heroes as presented in Lucian's works, where they often occupy an important place. Such mythological material is the central theme in some of his texts (e.g. *Dialogues of the Sea-Gods*, *Dialogues of the Gods*), while in others it lies in the background (e.g. *The Dream or The Cock* 3). Although numerous scholars have attempted to delineate the author's relationship with the divine, less attention has been paid to exhaustive research about how Lucian uses gods, heroes and myths in general as literary material. Given that Lucian's oeuvre converses dynamically not only with his contemporary reality but also with the literary tradition established in his era, and that his overt references or indirect allusions cover a vast scope of the literary past, it is necessary to record in a systematic way the myths of the Lucianic corpus and the manner of their presentation, and also to explore the extent to which the presentation of the myths is connected with the exploitation and elaboration of older literary material. The thesis will focus on the various versions of the myths appearing in the Lucianic texts, their function, and their relation to other works of ancient Greek literature, with the aim of highlighting how Lucian's readings of the myths may reveal further elements about the multiple literary affinities of his work. His mythological models must be sought obviously in epic and tragedy (Homer and Euripides are the two most frequently cited poets by Lucian), along with comedy, mostly Old and Middle (from which he seems to inherit not only what he plainly admits, e.g. in *The Double Indictment* 33, but also the raw material for shaping plots and characters, as e.g. in *Zeus Rants* 32, where the ἄγροικος Hercules reminds us of the homonymous character in Aristophanes' *Birds* 1574 ff.). At the same time, an attempt will be made to explore the possible points of contact between the Lucianic corpus and Greek literary texts woven of the fabric of myth (lyric poetry, Homeric hymns, satyr plays) or texts that try to offer a rational interpretation of mythical stories (Palaephatus, Euhemerus).